

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

ARALIK 2019

Sayı 80

İçindekiler

Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi	1
Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi	2
Küresel Ekonomideki Gelişmeler	3
Dünya Ekonomisi	3
ABD	4
EURO BÖLGESİ-AB	4
Almanya	5
İngiltere	5
Japonya	6
Çin	7
Hindistan	7
Güney Kore	8
Brezilya	8
Rusya	9
İmalat PMI İncelemesi - Kasım 2019	10
Döviz Kurları İncelemesi - Kasım 2019	11
Teknoloji Gündemi	12
Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler	13
Büyüme-2019 Yılı III. Çeyrek	13
Enflasyon-Kasım 2019	14
Sanayi Üretim Endeksi-Ekim 2019	15
Hane Halkı İşgücü Verileri-Eylül 2019	16
Kapasite Kullanım Oranı-Kasım 2019	17
Ödemeler Dengesi-Ekim 2019	18
Güven Endeksleri ve Bütçe	19
Dış Ticaret Verileri-Ekim 2019	20
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye	21
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir	22
Ülke İncelemeleri 48: Kanada	23

YÖNETİCİ ÖZETİ KÜRESEL EKONOMİ

- 2019 yılını **yavaşlayarak kapatan küresel ekonomi**, 2020 yılına pek çok belirsizliğin gölgesinde giriyor. 2020'de **ticaret savaşlarının seyri, jeopolitik riskler, farklı coğrafyalarda yaygınlık kazanan protesto gösterileri ve Amerikan Merkez Bankası (FED) başta olmak üzere Merkez Bankaları'nın faiz kararları**, küresel piyasalar üzerinde etkili olacak.
- **ABD ve Çin arasında uygulanacak yeni ticaret kısıtlamaların durdurulmasına yönelik anlaşmaya varıldığı açıklanması**, umut verici bir gelişme olarak değerlendirilmekle birlikte, gündemin ve konjonktürün değişkenliği sebebiyle, ticaret savaşlarının kesin olarak biteceğine dair yorumda bulunmak için henüz çok erken olduğu belirtiliyor.
- **FED, Aralık ayında beklentilere uygun olarak politika faizini değiştirmede** ve yüzde 1,50-1,75 bandında sabit bıraktı. Konuyla ilgili yapılan değerlendirmede, **yatırım ve ihracatın zayıf kalmaya devam ettiğine** vurgu yapılarak, ekonomik verilerin yakından izlendiği belirtildi.
- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu **Moody's, Avrupa'da ekonomik zayıflama işaretlerinin, kredi kalitesini ve bankaların karlılığını düşüreceğini gerekçe göstererek**, Avrupa bankalarının görünümünü durağandan negatife çevirdi.
- Üçüncü çeyrek verisiyle **resesyona girmekten son anda kurtulan Almanya'da**, dördüncü çeyreğin ilk ayında sanayi üretimi, artış beklentilerinin aksine aylık yüzde 1,7 düşüşle **imalat sanayideki durgunluğun devam ettiğini** gösterdi.
- İngiltere'de Brexit karmaşası sebebiyle gündeme gelen erken genel seçimlerinde, **Boris Johnson liderliğindeki Muhafazakar Parti tek başına iktidar** kazandı. Akabinde, İngiltere Parlamentosu, Brexit anlaşmasını onayladı.
- Japonya Merkez Bankası (BOJ) tarafından yapılan Tankan Büyük İmalatçılar Endeksi, 5 puandan 0 puana inerek **Japonya'daki imalatçıların ekonomiye dair güvenlerinin son 7 yılın en kötü düzeyinde** olduğunu gösterdi.
- Çin'de ticaret savaşlarının sonlanabileceğine dair olumlu beklentiler, **piyasalarda olumlu karşılık** buldu. Açıklanan son veriler itibarıyla sanayi üretimi, yüzde 5'lik beklentilerin üzerinde gerçekleşerek yüzde 6,2 yükseldi. Benzer şekilde, perakende satışlar da beklentilerin üzerinde gerçekleşerek yüzde 8 arttı.
- Ekonomik sorunlarla uğraşan Güney Kore'de borçların GSYİH içinde oranının yüzde 93'e yükselerek, **artış hızı açısından dünyada 3. sıraya çıktığı** açıklandı ve ülkenin borçlarını ödemekte güçlük çektiğine de dikkat çekildi.
- Moody's Hindistan'ın ekonomiyi canlı tutma yönündeki girişimlerine rağmen, **tüketici talebinin zayıfladığına dikkat çekerek**, ülkenin ekonomik büyüme tahminini yüzde 6,2'den yüzde 5,6'ya indirdi.
- Brezilya Merkez Bankası, dördüncü kez faiz indirimine giderek, **politika faizini yüzde 4,5 ile yeni rekor düşük seviyeye** çekti. 2020'de büyüme ve enflasyon verilerinin seyri, yeni faiz kararlarında etkili olacak.
- Bir diğer faiz indirimi ise Rusya Merkez Bankası'ndan geldi. Banka, **enflasyonun beklentiler dahilinde ilerlediğini vurgulayarak**, bu yıl beşinci kez yaptığı indirimle faizleri yüzde 6,25 düzeyine çekti.

YÖNETİCİ ÖZETİ TÜRKİYE EKONOMİSİ

- **Büyüme Oranı;** 2019 yılı üçüncü çeyrekte, piyasa beklentilerine paralel olarak %0,9 oranında kaydedildi.
- **Enflasyon Oranı;** 2019 yılı Kasım ayında yıllık TÜFE'de %10,56, Yİ-ÜFE'de %4,26 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %0,38 oranında artış, Yİ-ÜFE'de %0,08 oranında düşüş yaşandı.
- **İşsizlik Oranı;** 2019 yılı Eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre, 2,4 puan artarak %13,8 oranında gerçekleşti. İstihdamda 623 bin kişi azalırken, işsiz sayısı 817 bin kişi arttı. Genç nüfusta işsizlik oranı %26,1 seviyesine yükseldi.
- **Sanayi Üretim Endeksi;** 2019 yılı Ekim ayında yıllık bazda %2,8 oranında arttı. 2019 yılı Kasım ayında **Kapasite Kullanımı** bir önceki aya göre, 0,8 puan artarak %77,2 oranına yükseldi.
- **Dış Ticaret Açığı;** 2019 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre; %263,6 oranında artarak 1,8 milyar Dolara yükseldi. Aynı dönemde; ihracat %0,1 oranında azalarak 15,7 milyar Dolar, ithalat da %8 oranında artarak 17,5 milyar Dolar olarak gerçekleşti.
- **Cari İşlemler Dengesi;** 2019 yılı Ekim ayında, piyasa beklentileri doğrultusunda 1,55 milyar Dolar olarak kaydedildi.
- **Bütçe;** 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde 92,9 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %16,2 oranında artarak 802,5 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,1 oranında artarak 895,4 milyar TL gerçekleşti.
- **Güven Endeksleri;** 2019 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre, Reel Kesim Güven Endeksi %1,1 artarak 102,0, Tüketici Güven Endeksi %5,2 artarak 59,9 ve Ekonomi Güven Endeksi %1,7 artarak 91,3 seviyesine yükseldi.
- **PMI ve CDS;** 2019 yılı Kasım ayında İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 49,5 düzeyinde gerçekleşti. Kasım ayında CDS ortalama 312,37 düzeyinde seyredirken, 18 Aralık 2019 tarihi itibarıyla 279,98 olarak kaydedildi.
- **Faiz Oranı;** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını %14'ten %12'ye indirdi.

KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

DÜNYA EKONOMİSİ

2019 yılını yavaşlayarak kapatan küresel ekonomi, 2020 yılına jeopolitik riskler ve ticaret savaşlarının gölgesinde giriyor.

Süregelen jeopolitik risklerin ele alınması konusunda en önemli organizasyonlardan biri olan NATO Liderler Zirvesi, 3-4 Aralık 2019 tarihlerinde Londra'da gerçekleştirildi. Yayınlanan sonuç bildirisinde, küresel güvenliğin ve terörle mücadelenin en önemli gündem maddesi olduğuna dikkat çekilirken, dayanışma ve birlik ilkelerinin ittifakın temel taşları olmaya devam ettiği ifade edildi.

ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşlarında anlaşmaya varıldığına açıklanması, 2020 için umut verici bir gelişme olarak değerlendirildi. 15 Aralık'ta yürürlüğe girecek tarifeleri durduran ve bazı mevcut tarifelerde de esneklik sağlayan anlaşma, ticaret savaşlarının bitmesi için bir milat olabilir. Ancak, gündemin ve konjonktürün değişkenliği sebebiyle, ticaret savaşlarının kesin olarak biteceğine dair yorumda bulunmak için henüz çok erken olduğu belirtiliyor.

Bir diğer anlaşma beklentisi olan petrol üretiminin azaltılması konusunda gözler OPEC'e çevrildi. OPEC ve OPEC grubu ile birlikte hareket eden üreticilerin 2020'de arz fazlasından kaçınmaları için başlatılan görüşmelerde, prensipte anlaşmaya varıldığı açıklandı. Petrol fiyatlarının seyri, 2020'de küresel piyasaların en önemli maddelerinden olmaya devam edecek.

ABD

ABD ve Çin arasında uzun zamandır devam eden

ticaret savaşlarında çok önemli bir gelişme kaydedilerek, 15 Aralık'ta yürürlüğe girmesi planlanan tarifelerin durdurulması konusunda anlaşmaya varıldı. Kamuoyuna açıklanan bilgilere göre, ABD, Çin'in 2020 yılında 50 milyar Dolar'lık ABD tarım ürünü satın alma taahhüdü karşılığında 15 Aralık'ta yürürlüğe girecek tarifelerden vazgeçmenin yanı sıra, mevcut olarak uygulanan bazı tarifelerin de azaltılacağını kabul etti. Söz konusu anlaşma, olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmeye birlikte, ticaret savaşlarının kesin olarak son bulması için henüz erken olduğu değerlendiriliyor.

ABD Merkez Bankası (FED), Aralık ayı faiz kararını açıkladı. Beklentilere uygun olarak politika faizini değiştirmeyen ve yüzde 1,50-1,75 bandında sabit bırakan FED konuyla ilgili açıklamasında, yatırım ve ihracatın zayıf kalmaya devam ettiğine vurgu yaparak, ekonomik verilerin yakından izlendiğini belirtti. FED'in 2020'de alacağı kararlar, ABD için olduğu kadar küresel piyasalar için de önemini korumaya devam edecek.

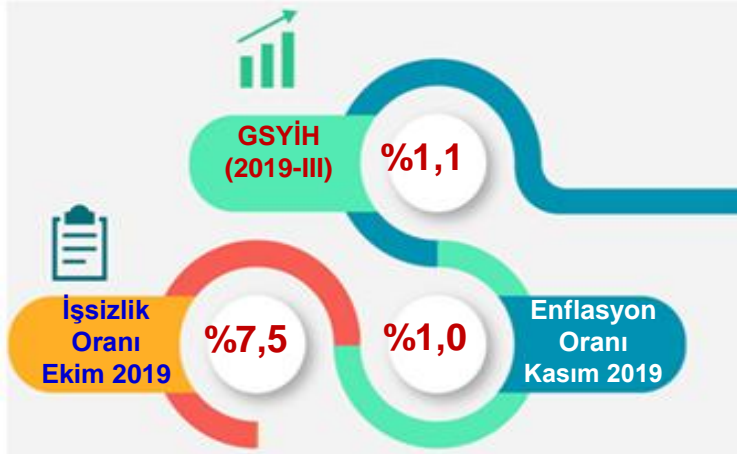

EURO BÖLGESİ - AB

Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı olarak

atanan Lagarde, Başkanlık ettiği ilk toplantıda, AB ekonomisine dair önemli açıklamalarda bulundu. Bölgede büyümenin istikrar kazandığına ve enflasyonun toparlandığına dair işaretlerin güçlendiğine dikkat çeken Lagarde, 2020'de özellikle enflasyon gelişmelerinin yakından izlenmeye devam edileceğini belirtti. Bununla birlikte, zayıflayan uluslararası ticaretin ve artan belirsizliklerin, özellikle imalat sektörü üzerinde baskı yarattığına dikkat çekti.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, ekonomik büyümenin zayıflamasını gerekçe göstererek, Avrupa bankalarının görünümünü durağandan negatife çevirdi. Avrupa'da ekonomik zayıflama işaretlerinin, kredi kalitesini ve bankaların karlılığını düşüreceğine dikkat çekilen açıklamada, söz konusu olumsuzluğun özellikle Almanya ve İngiltere kaynaklı belirsizliklerden kaynaklandığı vurgulandı. Diğer taraftan, toparlanmayı destekleyecek en önemli gelişme ise ticaret savaşlarının sonlanması olarak belirtildi.

ALMANYA

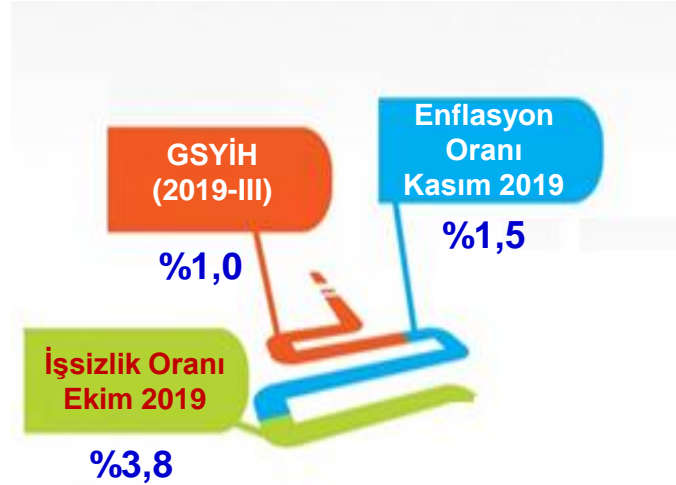
Almanya'da sanayi üretimi, Ekim ayında bir önceki aya göre hafif artış beklentisine karşın yüzde 1,7 düşüş kaydetti. Söz konusu gerilemede, inşaat ve sermaye malları üretiminin zayıf kalması etkili oldu. Yıllık bazda ise yüzde 5,3 oranında daralma kaydedilmiş oldu. Üçüncü çeyrek verisiyle resesyona girmekten son anda kurtulan Almanya'da, dördüncü çeyreğin ilk ayında sanayi üretiminin zayıf kalması, ekonominin diğer sektörlerinde toparlanma yaşansa da, imalat sanayideki durgunluğun devam ettiğini gösteriyor.

Ekonomi Araştırma Enstitüsü (IFO), Almanya büyümesine dair tahminlerinde revizyona gitti. 2019 ve 2020 büyüme tahminini yüzde 0,5 ve yüzde 1,1 oranında sabit bırakan Enstitü, 2021 tahminini ise yüzde 1,4'ten yüzde 1,5'e yukarı yönlü revize etti. Bununla birlikte IFO, Alman ekonomisi için resesyona beklediğini de belirtti.

İNGİLTERE

İngiltere'de Brexit karmaşası sebebiyle gündeme gelen erken genel seçimleri, Boris Johnson liderliğindeki Muhafazakar Parti tek başına iktidara gelebilecek güçte kazandı. Böylece, Johnson, AB'yle vardığı Brexit anlaşmasını başka bir partinin desteğine gerek kalmadan Avam Kamarasında geçirebilecek çoğunluğa erişti. Gelişmeleri değerlendiren Avrupa Birliği (AB) Konseyi, Johnson'un zaferi sonrasında, İngiliz parlamentosunun bir an önce ayrılık anlaşmasını oylamasını beklediklerini belirtti. Akabinde, İngiltere Parlamentosu, Brexit anlaşmasını onayladı.

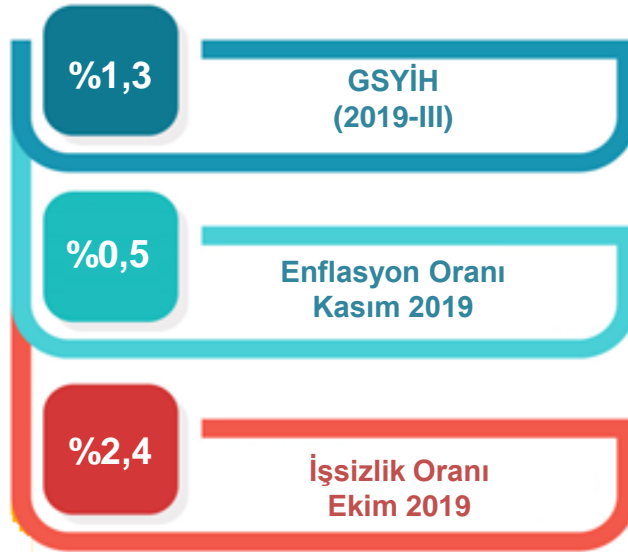
Sterlin, Muhafazakar Parti'nin elde ettiği seçim zaferinin etkisiyle, 2017'den beri en güçlü yükselişini gerçekleştirdi. Brexit'te anlaşmanın kesin olarak onaylanması sonrası, Sterlin daha da güçlenebilir.

JAPONYA

Japonya Merkez Bankası (BOJ) tarafından yapılan Tankan Büyük İmalatçılar Endeksi, ciddi bir gerilemeyle 5 puandan 0 puana inerek Japonya'daki imalatçıların ekonomiye dair güvenlerinin son 7 yılın en kötü düzeyinde olduğunu ortaya koydu. Konuyla ilgili yapılan değerlendirmede; ticaret savaşları, küresel ekonomideki belirsizlikler ve satış vergisi zammının, imalatçıların iyimserliğini kaybetmesine sebep olduğu açıklandı. Olumsuz görünümün devam etmesi, 2020 büyümesi ve ekonomik koşullarını riske edebilir.

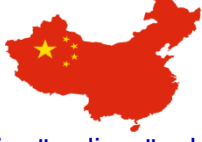
Bir diğer olumsuz gelişme ise, ekonomideki makine siparişlerinin gerilemesi oldu. Söz konusu siparişler, Ekim'de önceki aya göre yüzde 6 gibi ciddi bir düşüş kaydetti. Üst üste 4 aydır gerileyen makine siparişleri, imalat sanayideki olumsuz görünümün bir diğer göstergesi oldu.

➤ Ülkelerin çeyrekler itibariyle verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN

Çin'de bir süredir müzakereleri devam eden ABD ile ticaret savaşlarının sonlandırılmasına yönelik karşılıklı girişimlerin başarılı sonuçlanması, uzun süredir belirsizliklerin hakim olduğu ekonomide ve piyasalarda da olumlu karşılıklı. Açıklanan son veriler itibarıyla sanayi üretimi, yüzde 5'lik beklentilerin üzerinde gerçekleşerek yüzde 6,2 yükseldi. Benzer şekilde perakende satışlar da beklentilerin üzerinde gerçekleşerek yüzde 8 arttı.

Ticaret savaşlarının kesin olarak sonlanması halinde, ekonomik veriler daha da olumlu bir görünüm sergileyebilir. Ancak, gündemin hızla değişebilmesi sebebiyle 2020'ye yönelik belirsizlikler ve endişeler varlığını korumaya devam ediyor.

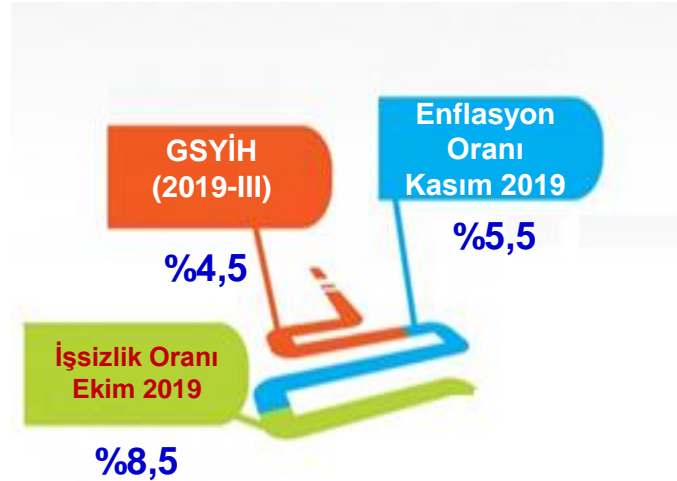
Bir diğer makro ekonomik veri olan tüketici enflasyonu ise Kasım ayında yıllık bazda yüzde 4,5 artış kaydederek Ocak 2012'den beri en yüksek değerini aldı. Ancak söz konusu tarihin artışı, domuz etlerindeki hastalık sebebiyle fiyatların artmasından kaynaklandı ve geçici olduğu belirtildi.

HİNDİSTAN

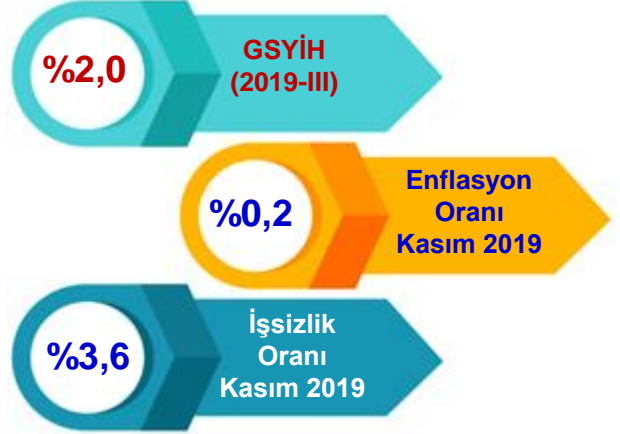
Moody's Hindistan'ın ekonomik büyüme tahminini yüzde 6,2'den yüzde 5,6'ya indirdi. Söz konusu aşağı yönlü revizyonda, Hindistan'ın ekonomiyi canlı tutma yönündeki girişimlerine rağmen, tüketici talebinin zayıfladığına dikkat çekildi. Bununla birlikte, ülkede enflasyonun beklentilerin üzerinde gerçekleşmesinin yanında fabrika verimliliğinin de yüzde 3,8'e gerilemesi, yakın zamanda stagflasyonist bir sürecin başlayabileceği şeklinde yorumlandı.

Hindistan'a yönelik bir diğer değerlendirme ise IMF'den geldi. Mevcut küresel konjonktürü de dikkate alarak Hindistan ekonomisi hakkında açıklamalarda bulunan kurum, ülkede bazı yapısal sorunların bulunduğu ve sorunların aşılması için iç talebi, verimliliği ve istihdamı artırıcı politikalara odaklanması gerektiği belirtti.

GÜNEY KORE

Güney Kore ekonomik zorluklarla yüzleşmeye devam ediyor. Ülkedeki borçların GSYİH içinde oranının yüzde 93'e yükselerek, artış hızı açısından dünyada 3. sıraya çıktığı açıklandı. Diğer taraftan, ülkenin borçlarını ödemekte güçlük çektiğine de dikkat çekildi. Borçluluk düzeyinin artmasında, ticaret savaşlarının başı çektiği bir dizi küresel ve ulusal ekonomik sorun etkili oluyor.

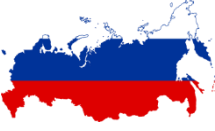
Söz konusu olumsuzluklara karşın Cumhurbaşkanı Moon Jae-in, Hükümetin genişlemeci maliye politikalarının ve diğer çeşitli revizyonlarının 2020'de olumlu sonuçlar vereceğine inandığını açıkladı. Söz konusu revizyonlar; firmaların ve istihdamın desteklenmesi, Sanayi 4.0'ın geliştirilmesi ve daha adil bir gelir dağılımı yaratılması gibi adımlar içeriyor.

BREZİLYA

Brezilya Merkez Bankası, politika faizini beklentilere paralel olarak 50 baz puan indirerek yüzde 4,5 ile yeni rekor düşük seviyeye indirdi. Banka böylece dördüncü kez faiz indirimine gitmiş oldu. 2020'de büyüme ve enflasyon verilerinin beklentilere uygun şekilde seyri, yeni faiz kararlarında etkili olacak.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P, Brezilya'nın ekonomik görünümünü durağandan pozitifte yükseltti. Kredi derecelendirme kuruluşu ülkeye dair yaptığı değerlendirmede, sosyal güvenlik reformunun ve bütçeyi düzeltme yönündeki çabaların olumlu bir görünüm yarattığını ifade etti. Söz konusu olumlu görünümün gelecek aylarda iç talep artışıyla desteklenmesi, ekonominin 2020'de beklentilerin üzerinde bir performans sergilemesini sağlayabilir.

RUSYA

Rusya Merkez Bankası faizleri 0,25 puan indirimle yüzde 6,25 düzeyine indirdi. Böylece, bu yıl beşinci kez faiz indirimi gerçekleştirilmiş oldu. Banka yaptığı açıklamada, faiz indirimine gerekçe olarak enflasyonun beklentiler dahilinde ilerlemesini gösterdi. Bununla birlikte, küresel ekonomideki risklerin sürmesine karşın, Rusya ekonomisinde büyümenin üçüncü çeyrekte arttığı vurgulandı. Ekonomideki olumlu seyrin devamı halinde, 2020’de yeni faiz indirimleri gündeme gelebilir.

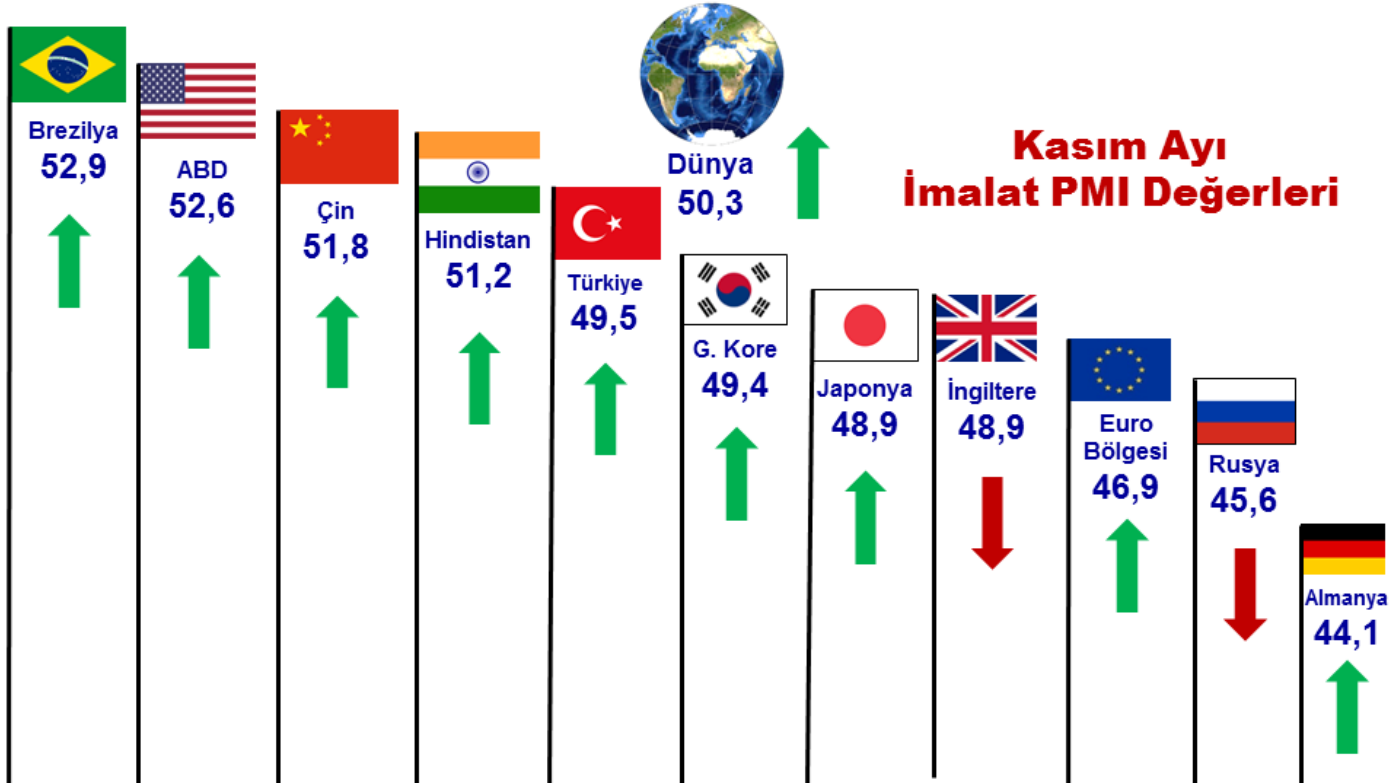
AB, Rusya’ya karşı aldığı ekonomik yaptırım kararlarını 2020’de genişleterek sürdüreceğini açıkladı. AB konuya dair yaptığı açıklamada, yaptırımlara sebep olan etkenlerin ortadan kalkmamasını gerekçe gösterdi. Bu bağlamda, AB-Rusya ilişkilerinin 2020’de de olumsuz bir seyir izleyeceği anlaşılıyor.

%1,7**GSYİH
(2019-III)****%3,5****Enflasyon Oranı
Kasım 2019****%4,6****İşsizlik Oranı
Kasım 2019**

İMALAT PMI İNCELEMESİ

KASIM 2019

- İmalat PMI Endeksi'nde Kasım ayında çoğu ülkede toparlanma işaretleri güçlendi. Brezilya ve ABD endeksteki liderliğini sürdürdü.
- Euro Bölgesi ve Almanya artış kaydetmekle birlikte eşik değerinin altında kalmaya devam etti.
- Türkiye, bir önceki aya göre 0,5 puan artış kaydetmiş olsa da, eşik değerinin hafif altında kaldı.

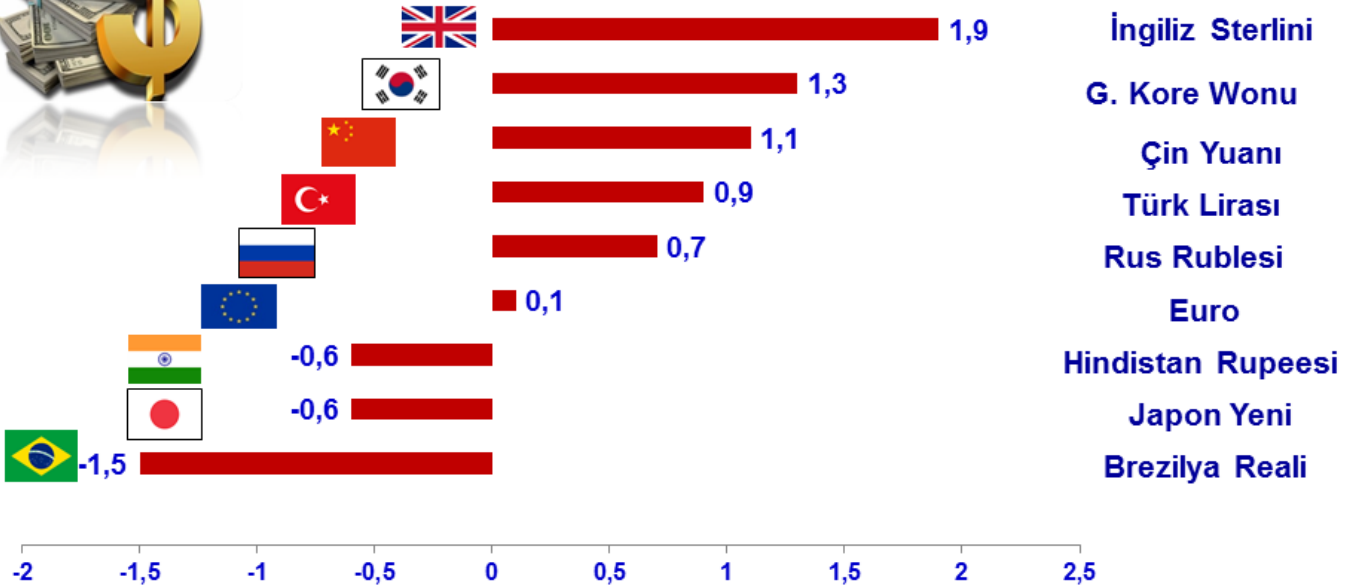

İmalat PMI (Purchasing Managers Index) : İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi
Kaynak: Markit

DÖVİZ KURU İNCELEMESİ

KASIM 2019

- Kasım ayında, jeopolitik risklerde ve ticaret savaşlarında yumuşama beklentilerinin etkisiyle, pek çok ülkenin para biriminde değer artışları kaydedildi.
- Hindistan Rupeesi, Japon Yeni ve Brezilya Realinde ise değer kayıpları dikkat çekti.

*Bir önceki aya göre, ABD Dolar'ı karşısındaki % değişim oranlarıdır.

TEKNOLOJİ GÜNDEMİ

- Robot teknolojilerine duygu kazandırmaya yönelik çalışmalar hız kazanıyor. Yapılan son çalışmalar kapsamında, uluslararası uzay istasyonu'nda görev alan astronotların duygularını algılayacak olan bir robot göreve başladı. Yeni teknoloji sahip olduğu özellikleriyle, uzay gibi zorlu ortamlarda gerçekleştirilen görevlerde bulunanların, hayatlarının korunması açısından da büyük önem taşıyor.
- An astronaut in a white polo shirt with a NASA logo is interacting with a small, white, spherical robot with a human-like face on its screen. The scene is set inside a space station with various equipment and panels visible in the background.
- AB Komisyonu, batarya teknolojilerine yönelik Ar-Ge ve inovasyonu desteklemek için konuyla ilgili projelere gelecek yıllarda yaklaşık 3,2 milyar Euro fon sağlamasını kabul etti. AB üst yönetimi, konuyla ilgili yaptığı değerlendirmede "Çevre dostu hareketlilik ve enerji, istihdam oluşturma, sürdürülebilirlik ve rekabet gücüne yönelik potansiyeli nedeniyle Avrupa'da batarya üretimi ekonomimiz ve toplum için stratejik önem taşıyor." Açıklamasında bulundu. Bu bağlamda, desteklenecek yeni teknoloji, pek çok ülke için emsal niteliği yaratabilir.
 - Bir diğer robot teknolojisi haberi ise Japonya'dan geldi. Yakın zamanda hayata geçirilen pilot uygulama ile öğrenciler hasta oldukları günlerde okula robotlarını göndermeye başladılar. Tokyo'da başlayan söz konusu uygulama ile robotlar öğrencilerin yerine derste bulunarak, ders görüntülerini kaydedebiliyor ya da canlı olarak öğrencilere aktarabiliyor. Yeni teknolojinin, 2020'de işyerleri gibi farklı alanlarda da kullanılmaya başlanması bekleniyor.
 - Rüzgardan elde ettiği enerjiyle kendi ihtiyacını karşılayan dünyada ilk ve tek üniversite kampüsü olma özelliğine sahip Boğaziçi Üniversitesi'nin Sarıtepe Kampüsü laboratuvarlarında, yosundan jet yakıtı üretmeye yönelik yeni bir teknoloji üzerinde çalışılıyor. Geliştirilecek teknoloji ile yosunların yarattığı salınımlardan elde edilecek enerji, jet yakıtı olarak kullanılacak. Yosun teknolojisinin kendi ürettiği karbondioksitten daha fazlasını emerek çevreyi temizleme özelliği de bulunuyor.
 - Bir diğer inovasyon haberi ise İstanbul Teknik Üniversitesi'nden (İTÜ) geldi. İTÜ, tekno girişim şirketi PIXSelect ile geliştirdiği ortak bir projeye, sürüş esnasında sigara içen, telefonla konuşan, uyuyan veya emniyet kemerini bağlamayan sürücülerini yapay zekayla tespit edebilecek. Söz konusu teknoloji, trafik güvenliğinin geliştirilmesi konusunda bir milat olabilir.

**TÜRKİYE'DEKİ
GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER**

**BÜYÜME
(2019/III)**

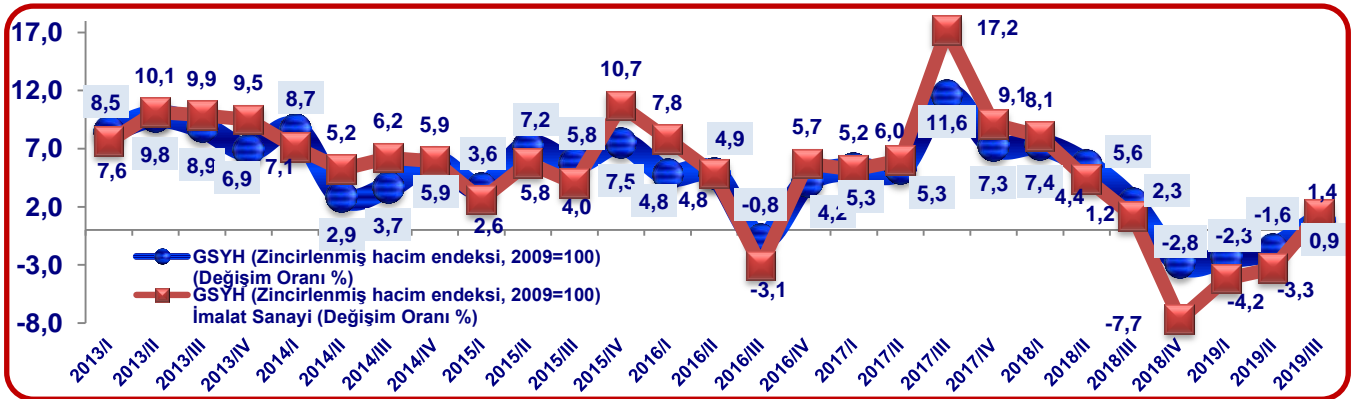
	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon TL)	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon \$)	Değişim Oranları (%) (Zincirlenmiş hacim endeksi)		Yerleşik hanehalkların ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)
	GSYH	İmalat Sanayi							
2018/I	790.113	207.165	7,4	8,1	6,0	4,9	10,4	0,9	15,3
2018/II	890.436	205.827	5,6	4,4	2,7	9,5	6,1	4,5	0,2
2018/III	1.026.649	189.837	2,3	1,2	0,7	6,9	-4,4	14,3	-16,3
2018/IV	1.017.190	186.214	-2,8	-7,7	-7,7	5,3	-11,6	10,7	-24,3
2018/YILLIK	3.724.388	789.043	2,8	1,1	0,0	6,6	-0,6	7,8	-7,8
2019/I	922.029	171.729	-2,3	-4,2	-4,9	6,6	-12,1	8,9	-29,4
2019/II	1.023.855	174.506	-1,6	-3,3	-1,0	3,4	-22,4	8,1	-17,0
2019/III	1.145.099	201.848	0,9	1,4	1,5	7,0	-12,6	5,1	7,6

Büyüme; 2019 yılı üçüncü çeyrekte, piyasa beklentilerine paralel %0,9 oranında açıklandı. 2018 yılı son çeyreğinden itibaren daralma gösteren ekonomi son üç çeyreğin ardından tekrar büyümeye başladı. Bu çeyrekte kamu ve özel tüketim harcamaları büyümeyi destekleyerek toplam tüketim harcamaları %1,8 ile son bir yılda en yüksek katkıyı sağladı.

2019 yılı üçüncü çeyrekte bir süredir güçlü bir katkı sağlayan net ihracat kurlardaki istikrarsızlıktan kaynaklı büyümeyi negatif yönde etkiledi. Yine bu çeyrekte makine ve teçhizat yatırımları -%7,5 oranında ve inşaat yatırımları -%18 oranında azalarak büyümeyi daraltıcı yönde etkiledi. Bu bağlamda yatırım harcamaları -%12,6 oranında azalarak düşüşünü sürdürürken, bu dönemde büyümeyi en fazla sınırlayan kalem oldu.

2019 yılı üçüncü çeyrekte -%7,8 oranında azalış gösteren inşaat sektörü dışında tüm sektörler büyümeye pozitif katkı sağladı. Son üç çeyrekte düşüş gösteren sanayi sektörü %1,6 oranında artarak 0,3 puan, tarım sektörü ise %3,8 oranında artarak büyümeye 0,5 puanlık katkı verdi.

Bu çeyrekte, toparlanmanın başladığını ancak sağlıklı ve verimli bir büyüme için yatırımların güçlenerek negatif seyrinin pozitive kaymasıyla sağlanacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra, olumlu baz etkisi, TCMB'nın gerçekleştirdiği faiz indirimleri ve öncü göstergelerdeki yukarı yönlü seyrin de etkisiyle önümüzdeki dönemlerde büyüme de toparlanmanın devam edeceği sinyalini vermektedir.

ENFLASYON (KASIM 2019)

Enflasyon oranı; 2019 yılı Kasım

ayında; yıllık TÜFE'de %10,56, Yİ-ÜFE'de %4,26 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre; TÜFE'de %0,38 oranında artış, Yİ-ÜFE'de %0,08 oranında düşüş yaşandı.

	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Yıllık (%)	21,62	10,56	38,54	4,26	35,21	5,59
Yıllık Ort. (%)	15,63	15,87	25,52	19,68	34,68	15,99
Aylık (%)	-1,44	0,38	-2,53	-0,08	-8,44	-0,45

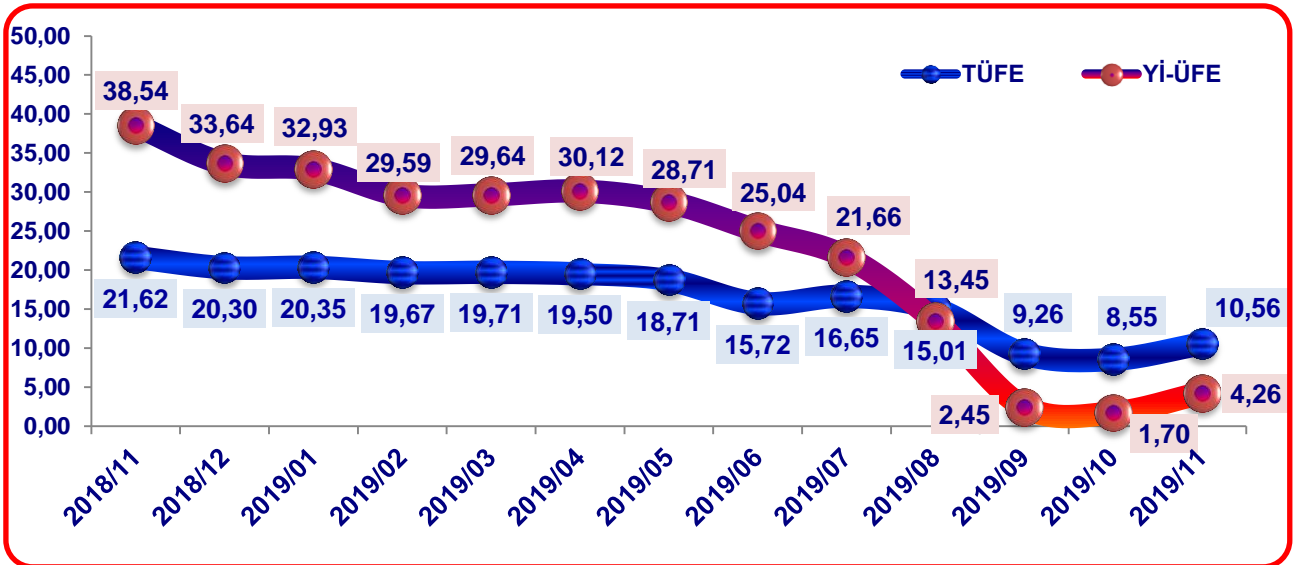
Kaynak: TÜİK

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %43,35 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşti. Ayrıca, TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; eğitim %14,35, çeşitli mal ve hizmetler %14,03, sağlık %13,85 ve lokanta ve oteller %13,07 ile en çok artışın olduğu diğer gruplar olarak dikkat çekti.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, yıllık olarak %11,34 oranında, bir önceki aya göre %0,49 oranında arttı.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %0,08 oranında ve imalat sanayi sektörü %0,04, elektrik, gaz üretim ve dağıtım sektörü %0,53 oranında düşerken, su temini sektörü %0,19 oranında arttı. 2019 yılı Kasım ayında, yıllık bazda imalat sanayi %4,45 oranında artarken, 2018 yılı Eylül ayından itibaren ilk kez bu ay genel artışın üzerinde gerçekleşti.

Yıllık Değişim Oranları (%)

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (EKİM 2019)

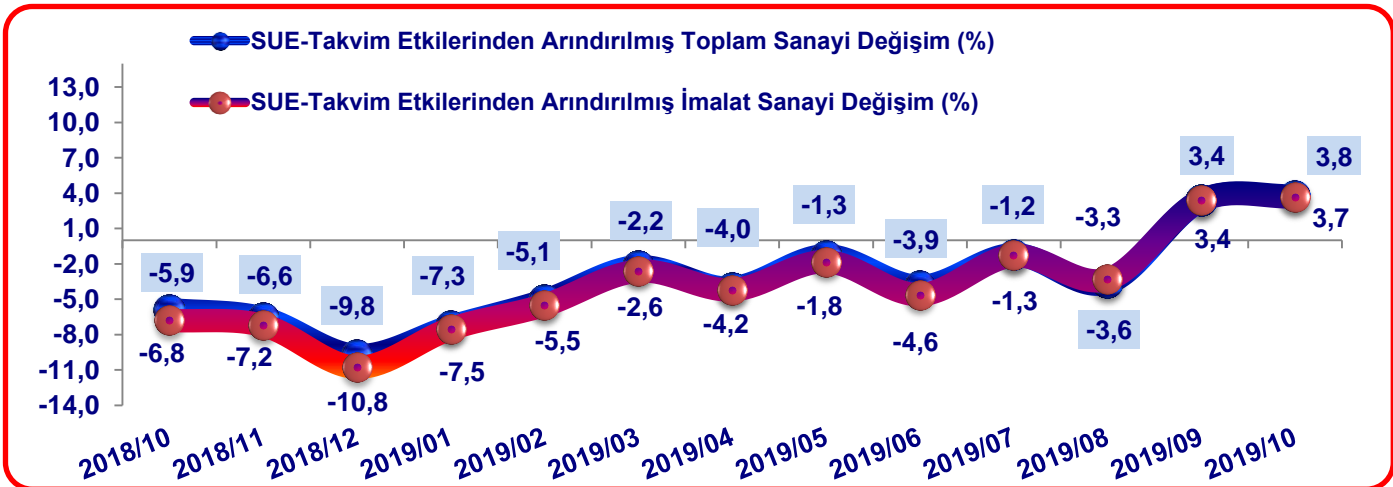
	Arındırılmamış		Takvim etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)
Toplam Sanayi	123,2	2,8	120,0	3,8	114,7	-0,9
Madencilik ve taşocakçılığı	133,4	5,3	131,1	6,5	121,7	0,4
İmalat Sanayi	123,5	2,5	120,1	3,7	114,3	-1,1
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtım	110,3	1,2	109,4	1,2	116,1	-0,3

S

Sanayi üretiminde bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık bazda, 2019 yılı Ekim ayında arındırılmamış endeks %2,8 oranında ve takvim etkisinden arındırılmış endeks %3,8 oranında arttı.

Takvim etkisinden arındırılmış verilerle sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2019 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %6,5 oranında ve imalat sanayi sektörü %3,7 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %1,2 oranında arttı. Ana sanayi gruplarından 2019 yılı Ekim ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %2,2 ile dayanıklı tüketim mallarında gerçekleşti.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %8,5 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatında gerçekleşti. Bu artışı %4,8 ile içeceklerin imalatı ve %4,7 ile mobilya imalatı izledi. En fazla azalış; %41,9 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatında gerçekleşti. Ardından %17,5 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı ve %14,8 ile tütün ürünleri imalatı geldi.

HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ (Eylül 2018-2019)

İşsizlik oranı; 15 ve üstü yaş grubunda; 2019 yılı Eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre 2,4 puan artışla %13,8 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 623 bin azalırken, işsiz sayısı 817 bin kişi arttı.

İşsizlik oranı; erkeklerde %12,1 ve kadınlarda %17,3 oranında kaydedildi. Tarım dışı işsizlik oranı %16,4, işsiz sayısı 4 milyon 566 bin kişi oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı %26,1 seviyesine yükseldi.

	TOPLAM	
	2018	2019
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	60.788	61.675
İşgücü (Bin kişi)	32.813	33.006
İstihdam (Bin kişi)	29.063	28.440
Tarım	5.590	5.482
Tarım dışı	23.474	22.958
İşsiz (Bin kişi)	3.749	4.566
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.975	28.668
İşgücüne katılma oranı (%)	54,0	53,5
İstihdam oranı (%)	47,8	46,1
İşsizlik oranı (%)	11,4	13,8
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,5	16,4
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	59,4	59,1
İstihdam oranı (%)	52,4	50,8
İşsizlik oranı (%)	11,7	14,1
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,6	16,5
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	21,6	26,1
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (%)*	27,4	28,6

*Kaynak: TÜİK- Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri
Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

2019 yılı Eylül ayında istihdam edilenlerin %19,3'ü tarım, %19,5'i sanayi, %5,5'i inşaat ve %55,7'si hizmetler sektöründe gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre, en fazla istihdam kaybı inşaat sektöründe yaşanırken, tarım ve sanayi sektörleri de azalış gösterdi. Sadece hizmetler sektöründe artış kaydedildi.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

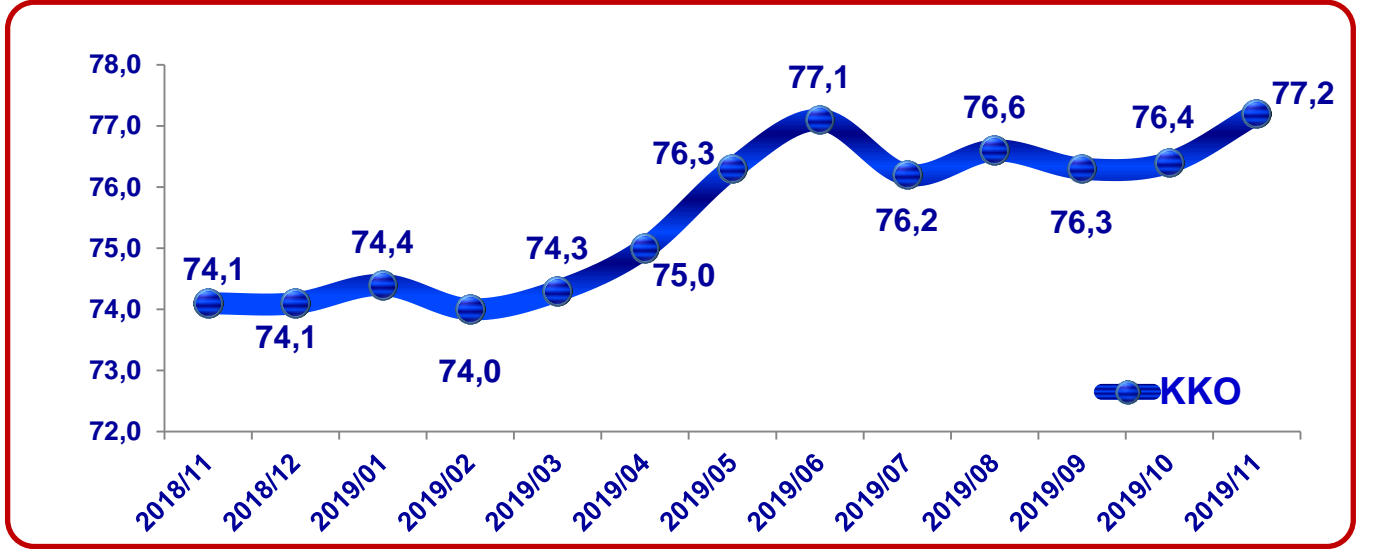
EYLÜL 2019	İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)				TOPLAM
	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	
Erkek	4.244	3.008	1.510	10.684	19.446
Kadın	1.301	2.475	64	5.155	8.995
Toplam	5.546	5.482	1.573	15.839	28.440

Kaynak: TÜİK

KAPASİTE KULLANIM ORANI (KASIM 2019)

Kapasite Kullanımı; 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre 0,8 puan artarak %77,2 oranında gerçekleşti.

Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı %85,2 ile ilk sırada yer alırken; ardından %84,4 ile giyim eşyalarının imalatı, %81,6 ile ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri (mobilya hariç) imalatı ve %81,4 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı Kasım ayını en yüksek kapasiteyle kapatan sektörler oldu.

Kaynak: TCMB

ÖDEMELER DENGESİ (EKİM 2019)

	Ekim		Ocak-Ekim		12 Aylık Kümülatif 2019
	2018	2019	2018	2019	
CARİ İŞLEMLER HESABI	2.626	1.549	-26.675	4.819	4.336
SERMAYE HESABI	3	-1	64	22	20
FİNANS HESABI	1.910	2.002	-9.535	7.291	8.949
Doğrudan Yatırımlar (net)	-1.461	-448	-7.269	-4.746	-6.889
Portföy Yatırımlar (net)	-614	2.729	3.022	2.255	2.348
Diğer Yatırımlar (net)	2.256	-2.150	9.869	3.662	2.590
Rezerv Varlıklar (net)	1.729	1.871	-15.157	6.120	10.900
Net Hata ve Noksan	-719	454	17.076	2.450	4.593

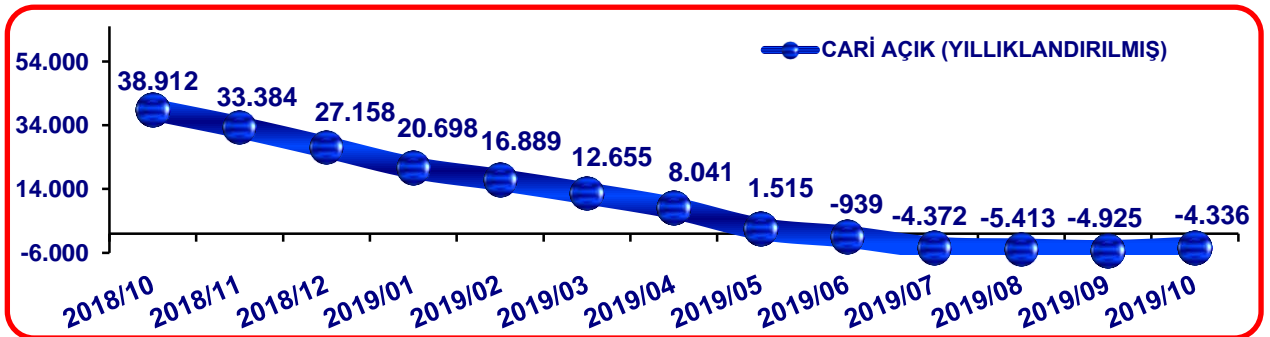
Cari işlemler açığı, 2019 yılı Ekim ayında piyasa beklentilerinde 1,55 milyar Dolar gerçekleşti. 924 milyon Dolar açık veren dış ticaret dengesi cari açıktaki gerçeğe yakın fazlada etkili oldu. Bunun yanı sıra bu ay bir önceki yılın aynı ayına göre, 238 milyon Dolar artan turizm gelirlerinin, mevsimsel değişimle birlikte cari açık üzerindeki pozitif etkisi ivme kaybetti. 12 aylık kümülatifte cari açıktaki fazla 2019 yılı Ekim ayında 4,3 milyar Dolar seviyesine geriledi.

2019 yılı Ekim ayında doğrudan yatırımlardaki sermaye girişi 448 milyon Dolar ile geçen yılın aynı ayına göre sınırlı kalarak zayıf seyrini sürdürdü. 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde ise, 4,7 milyar Dolar sermaye girişi oldu.

Portföy yatırımlarında 2019 yılı Ekim ayında 2,7 milyar Dolar ile sert sermaye çıkışı kaydedildi. 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 2,3 milyar Dolar artış yaşandı. Diğer yatırımlarda 2019 yılı Ekim ayında 2,2 milyar Dolar, 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde 3,7 milyar Dolar sermaye girişi kaydedildi.

Rezerv varlıklar; 2019 yılı Ekim ayında 1,9 milyar Dolar artarken, 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde 6,1 milyar Dolar sermaye girişi yaşandı. Yine bu ayda net hata ve noksan kaleminde 454 milyon Dolar sermaye girişi gerçekleşirken; 2019 yılı Ocak-Ekim döneminde ise, 2,5 milyar Dolar artış kaydedildi.

Ekonomik faaliyetlerdeki kısmi canlanma ve ithalattaki artışla cari fazla yavaşladı. Ekim ayında da dengelenmenin devam ettiği görülmektedir. Ancak 2019 yılı 3. çeyrekte ekonomide sınırlı da olsa bir büyüme gerçekleşmesi önümüzdeki dönemlerde cari işlemler dengesinin tekrar açık pozisyonuna dönme sinyalini vermektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Reel Kesim Güven Endeksi, 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre, %1,1 artarak 102,0 ile yükselişini sürdürdü.

Tüketici Güven Endeksi, 2019 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre, %5,2 artarak 59,9 ile pozitif yönlü eğilimine devam etti.

Tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesi ile oluşturulan Ekonomi Güven Endeksi, 2019 yılı Kasım ayında, bir önceki aya göre, %1,7 oranında artışla 91,3 seviyesine ulaştı. Bu artış tüketici, reel kesim (imalat sanayi) ve hizmet sektöründeki artışlardan kaynaklandı.

	REEL KESİM	TÜKETİCİ	EKONOMİ
	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ
2018			
Kasım	92,8	60,0	80,6
Aralık	91,5	58,7	81,9
2018 Yıllık	101,4	67,0	91,7
2019			
Ocak	93,0	58,2	78,5
Şubat	97,2	57,8	79,4
Mart	102,1	59,4	81,9
Nisan	105,5	63,5	84,7
Mayıs	98,9	55,3	77,5
Haziran	102,5	57,6	83,4
Temmuz	98,3	56,5	80,7
Ağustos	102,5	58,3	87,1
Eylül	98,8	55,8	86,0
Ekim	100,9	57,0	89,8
Kasım	102,0	59,9	91,3

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe; 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde 54,5 milyar TL, 2019 yılı Ocak-Kasım döneminde 92,9 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %16,2 oranında artarak 802,5 milyar TL, bütçe giderleri ise %20,1 oranında artarak 895,4 milyar TL olarak kaydedildi.

2019 yılı Ocak-Kasım döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %6,5 oranında artarak 613,2 milyar TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %18,7 oranında artarak 799,6 milyar TL olarak gerçekleşti. 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde 17,3 milyar TL, bu yılın aynı döneminde 2,8 milyar TL faiz dışı fazla verildi.

	Ocak-Kasım (Milyon TL)		Değişim Oranı (%)
	2018	2019	
Bütçe Giderleri	745.361	895.418	20,1
Faiz Hariç Giderler	673.481	799.643	18,7
Faiz Giderleri	71.880	95.775	33,2
Bütçe Gelirleri	690.818	802.479	16,2
Vergi Gelirleri	575.785	613.242	6,5
Bütçe Dengesi	-54.544	-92.938	-70,4
Faiz Dışı Denge	17.336	2.836	-83,6

Kaynak: TCMB

Aralık 2019

DIŞ TİCARET VERİLERİ (OCAK-EKİM 2019)

Dış ticaret açığı; 2019 yılı Ekim ayında 2018 yılının aynı ayına göre %263,6 artarak 1,8 milyar Dolara yükseldi. İhracat geçen yılın aynı ayına göre, %0,1 oranında azalarak 15,7 milyar Dolar, ithalat da %8 oranında artarak 17,5 milyar Dolar seviyesinde gerçekleşti.

2018 yılı Ekim ayında %49,8 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2019 yılı Ekim ayında %48,2'e geriledi. 2019 yılı Ekim ayında AB'ye yapılan ihracat %3,2 oranında azalarak 7,6 milyar Dolar, ithalat da %5,8 oranında artarak 6 milyar Dolar gerçekleşti.

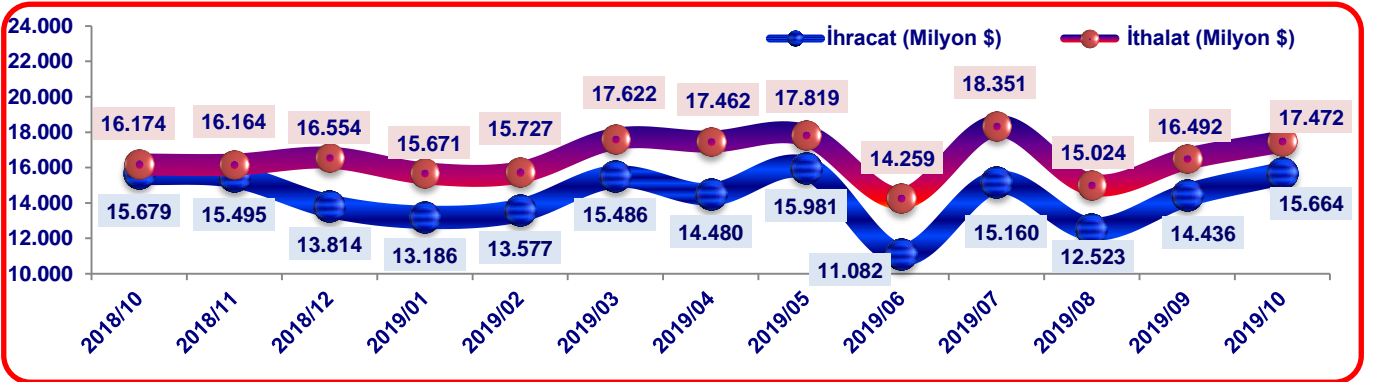
	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Oca.-Eki. 2018	138.619	7,5	190.329	0,1	145.520	3,7	-51.710	-15,5	72,8
Oca.-Eki. 2019	141.409	2,0	165.950	-12,8	129.857	-10,8	-24.541	-52,5	85,2
Ekim 2018	15.677	12,7	16.174	-23,8	12.687	-17,3	-497	-93,1	96,9
Ekim 2019	15.664	-0,1	17.472	8,0	13.492	6,3	-1.808	263,6	89,6

Kaynak: TUIK

2019 yılı Ekim ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.416 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.493 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (840 milyon \$) "demir ve çelik" (826 milyon \$); ve "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları aksam-parça-aksesuarları"(824 milyon \$) izledi.

"Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.207 milyon); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.932 milyon \$); "kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.625 milyon \$); elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.418 milyon \$) ve "demir ve çelik" (1.046 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar oldu.

2019 yılı Ekim ayında İzmir'in ihracatı 2018 yılı Ekim ayına göre, %1,4 oranında artarak 926 milyon Dolar, ithalatı da %7,2 oranında azalarak 565 milyon Dolar olarak gerçekleşti. 2019 yılı Ekim ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2018 yılı Ekim ayına göre, %1,03 oranında artarak 1,62 milyar Dolar, ithalatı da %10,1 oranında azalarak 970 milyon Dolar olarak gerçekleşti.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2016	2017	2018	2019/I	2019/II	2019/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	2.608.526	3.110.650	3.724.388	922.029	1.023.855	1.145.099
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	862.744	851.490	789.043	171.729	174.506	201.848
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	3,2	7,5	2,8	-2,3	-1,6	0,9
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	3,8	9,2	1,1	-4,2	-3,3	1,4
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2014	2015	2016	2017	2018	Eyl.19
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	25.933	26.621	27.205	28.189	28.738	28.440
İstihdam Oranı (%)	45,5	46,0	46,3	47,1	47,4	46,1
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.853	3.057	3.330	3.454	3.537	4.566
İşsizlik Oranı (%)	9,9	10,3	10,9	10,9	11,0	13,8
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,0	12,4	13,0	13,0	12,9	16,4
ENFLASYON (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Kas.19
Yİ-ÜFE (yıllık)	6,36	5,71	9,94	15,47	33,64	4,26
YD-ÜFE (yıllık)	2,63	10,9	17,73	19,75	33,45	5,59
TÜFE (yıllık)	8,17	8,81	8,53	11,92	20,30	10,56
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki.19
İhracat	157.610	143.889	142.544	157.020	168.023	141.409
İthalat	242.177	207.234	198.617	233.800	223.039	165.950
Dış Ticaret Dengesi	-84.567	-63.395	-56.073	-76.780	-55.016	-24.541
Cari İşlemler Dengesi	-43.597	-32.118	-32.615	-47.100	-27.813	4.819
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki. 19
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	69.292	100.870	183.650	164.698	164.698	101.193
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.756	4.409	5.040	7.392	5.895	4.302
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki.19
Kurulan Şirket Sayıları	126.635	114.691	106.447	118.021	121.460	88.653
Kapanan Şirket Sayıları	39.051	32.762	31.928	32.706	32.569	26.402
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YABANCI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2015	2016	2017	2018	Eyl.19	Oca.-Eyl.19
Şirket Sayısı (Adet)	5.556	5.568	6.374	9.336	-	-
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	12.093	7.525	7.401	6.698	337	4.589
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	Eyl.19
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-179,2	-189,7	-205,8	-212,1	-201,4	-177,9
BORÇLANMA (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018	2019/II
Dış Borç Stoku	405,3	399,7	408,7	454,3	444,9	446,9
Kamu	121,3	116,6	123,3	136,4	140,6	146,1
Özel	281,6	281,7	284,6	317,2	298,4	294,3
KREDİLER (Milyar \$)	2016	2017	2019/I	2019/II	2019/III	Eki.19
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	218,1	239,7	221,3	214,3	207,2	204,5
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış	2014	2015	2016	2017	2018	Eki.19
Toplam Sanayi	5,7	5,8	3,4	8,9	1,8	3,8
İmalat Sanayi	6,3	6,2	3,4	9,0	1,5	3,7
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2014	2015	2016	2017	2018	Kas.19
Kapasite Kullanım Oranı	75,0	76,8	77,4	78,5	76,8	77,2
GÜVEN ENDEKSLERİ	2014	2015	2016	2017	2018	Kas.19
Reel Kesim Güven Endeksi	104,6	103,5	105,2	104,9	101,4	102,0
Tüketici Güven Endeksi	72,5	66,7	69,3	68,6	67,0	59,9
Ekonomi Güven Endeksi	100,8	98,4	96,8	100,2	91,7	91,3
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2014	2015	2016	2017	2018	Eki. 19
Sanayi Ciro Endeksi (Yıllık Ortalama Takv. Etk. Arındırılmış)	90,0	100,0	109,0	141,1	184,2	220,8
Elektrik Enerjisi	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eyl.19
Elektrik Enerjisi Üretimi (Bin) (Mwh)	251.962	261.783	292.575	272.564	295.668	220.868
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Bin) (Mwh)	257.220	265.724	212.329	225.714	233.610	172.730
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Kas.19
Bütçe Dengesi	-23.370	-23.525	-29.258	-47.373	-72.615	-92.938
PROTESTOLU SENET	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki.19
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.004	1.000	1.017	940	938	788
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	8.221	10.081	12.288	12.686	18.737	17.877
KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)	2014	2015	2016	2017	2018	Oca.-Eki.19
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi	674	776	778	435	589	490
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi	240	232	239	134	132	108
BORSA VE DÖVİZ	2014	2015	2016	2017	2018	Kas.19
BIST 100 Endeksi	76.306	79.901	77.587	100.439	101.782	106.904
Dolar/TL	2,19	2,72	3,02	3,65	4,81	5,73

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. TİCARET BAKANLIĞI, T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB, TEİAŞ-EPDK

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

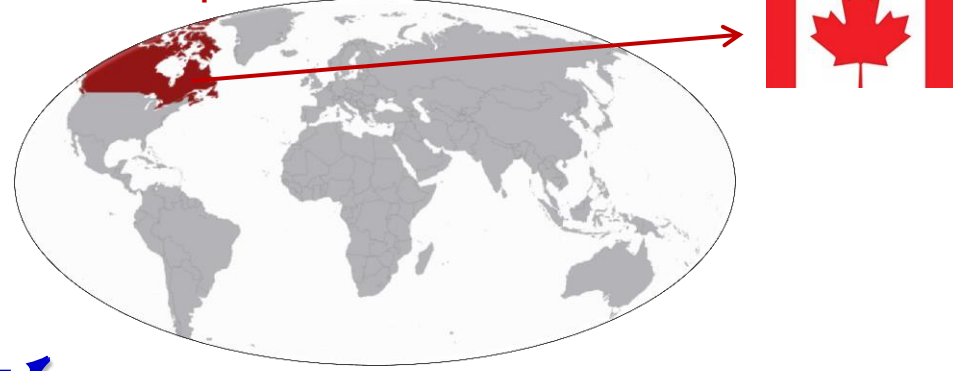
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
NÜFUS-GÖÇ									
Nüfus (Bin)	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	4.279	4.320	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (‰)	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	13,2	9,5	-
TR Nüfus Artış Hızı (‰)	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	12,4	14,7	-
Net Göç Hızı (‰)	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	5,8	3,0	-
İSO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	55	58	59	59	61	59	62	59	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	1.611	1.663	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	33,0	31,1	32,4	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	422	432	490	466	470	513	524	540	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	32,5	32,5	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	243	247	276	243	262	254	263	265	-
İşsizlik Oranı (%)	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	14,0	13,8	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	15,1	14,6	-
ENFLASYON (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/11
TÜFE (yıllık)	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	13,1	20,4	11,3
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
İhracat	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	9.256	10.238	8.451
İthalat	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	9.849	9.118	6.233
Dış Ticaret Dengesi	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-593	1.120	2.217
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	4.875	5.092	-
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,9	6,1	5,9
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/IV	2019/III
Kapasite Kullanım Oranı	70	63	60	55	64	63	67	61	61
PROTESTOLU SENETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	45.646	46.690	42.778
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9	5,0	5,4
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	245	367	463	510	571	775	740	985	977
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Belge Adedi	188	209	215	186	208	230	431	326	197
Yatırım (Milyon TL)	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	7.569	13.120	3.667
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	4,3	8,3	3,6
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	10,0	5,9	3,8
ENERJİ TÜKETİMİ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/11
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	4.508	4.336	3.748
MALİ / FİNANS	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/11
Bütçe Gelir/Gider	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,5	4,6	4,4
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,8	12,0	12,6
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	121,4	110,5	105,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7	5,8	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,2	5,0	5,1
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	2,9	1,9	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Kurulan Şirket Sayısı	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	4.627	4.977	4.050
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,3	5,8	5,9
Kapanan Şirket Sayısı	943	1.094	1.095	991	740	644	832	799	633
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	6,2	6,4	6,4
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11	2019/1
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.568	2.646	-
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,4	4,0	-
MARKA-PATENT SAYISI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	5.398	5.460	5.822
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,9	6,7	6,3
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	31	42	59	55	86	96	77	135	265
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	3,9	4,8	5,4
TURİZM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	762	946	1.149
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,4	2,4	2,8
TARIMSAL ÜRETİM	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	7.508	7.598	8.103	-
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	6,4	5,7	5,1	-
İŞ KAZALARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	4,7	3,4	4,5
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019/10
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, TOBB, TPMK, T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, ISO
*Çeyreklik açıklanmakta olup, III. Çeyrek verileridir. ** Aylık veriler, başvuru verileridir.

ÜLKE İNCELEMELERİ 48

KANADA

Ekonomik Yapı

Yüzölçümü açısından dünyanın en büyük 2. ülkesi olan Kanada; iki okyanusa kıyısı olan engin topraklarıyla, gelişmiş ekonomisiyle ve çok kültürlü demografik yapısıyla küresel ölçekte dikkat çekici bir konuma sahiptir. **Zengin doğal kaynaklarıyla ön plana çıkan ve Amerika kıtasının %40'tan fazlasını oluşturan toprakları**, kendi bölgesinde olduğu kadar dünya genelinde de en önemli aktörlerden biri olmasını sağlamıştır.

1867'de İngiltere'den bağımsızlığını kazanan Kanada, 1900'lere kadar içe kapalı bir ülke görünümü sergilerken, I. Dünya Savaşı'ndan sonra daha dışa açık bir model benimsemiş ve dünyada tanınırlığı artmaya başlamıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra **Kanada'ya Avrupa başta olmak üzere dünyanın farklı yerlerinden göç oranının artması, ekonomisinin de büyümesini ve refah düzeyinin yükselmesini** sağlamıştır.

1991'den 2009 küresel ekonomik krizine kadar hiç daralma yaşamayan Kanada, yaklaşık 20 yıl boyunca hem ekonomik, hem de toplumsal refah düzeyini istikrarlı bir şekilde artırmıştır. Güncel veriler itibarıyla **dünyanın en büyük 10. ekonomisi** olmakla, G-7 gibi dünya liderleri grubuna girmeyi de başarmıştır.

Ekilebilir arazilerin kısıtlı olmasına rağmen Kanada, tarım sektörüne önemli yatırımlarda bulunmuş ve **dünyanın önde gelen tarım üreticilerinden biri** olmuştur. Buğday, soya fasulyesi, kuru baklagiller ve hububat, tarım ürünlerinin başını çekmektedir. Hayvancılık açısından balıkçılık önemli bir konuma sahiptir. Ülkenin soğuk bir iklime sahip olması sebebiyle, sıcak iklim gerektiren gıda ve tarım ürünleri için ithalat yoluna başvurulmaktadır.

Sanayi, Kanada'nın **son 50 yılda en çok önem verdiği** ve payını artırmaya çalıştığı sektör olmuştur. **Doğal kaynakların zenginliği doğrultusunda** ağaç ve ormancılık ürünleri ile petrol ürünleri, sanayi sektöründe başat bir rol oynamaktadır. **Enerji kaynaklarının çeşitliliği** de sanayiye besleyen bir unsur olmuştur. Bununla birlikte; elektrikli ve elektronik cihazlar, otomotiv ve yedek parça, telekomünikasyon, kimyasal ürünler, metal ürünleri ve kağıt ürünleri sanayinin itici güçleridir.

Yer üstünde olduğu kadar yer altı kaynaklarının da zenginliği sebebiyle, madencilik çok önemli bir konumdur. Özellikle batı bölgelerinde **büyük miktarlarda bulunan petrol ve doğal gaz rezervleri**, **Kanada'yı bu alanda dünyanın en büyük üreticilerinden biri** haline getirmiştir. Bunun yanında; kıymetli metaller, demir, kömür, nikel, alüminyum, çinko, bakır, altın, kurşun ve elmas üretiminde de dünyada ilk sıralarda yer almaktadır.

Dünya orman rezervinin %10'una sahip olan Kanada, bu alanda da küresel ölçekte ilk sıralarda yer almaktadır. Toprakların bu denli geniş ve zengin olmasına karşın, **nüfusun ise sadece 37 milyon olması, ülkenin büyük oranda el değmemiş bir doğaya sahip olmasını** sağlamıştır. Bu sebeple, milli parklar, vahşi yaşam alanları ve ekolojik rezervler, Kanada için çok yaygın bir olgudur.

Hizmetler sektörü de, diğer sektörler gibi çeşitlilik arz etmektedir. Perakende hizmetleri, finansal hizmetler, gayrimenkul ve telekomünikasyon, hizmetler sektöründe dikkat çekmektedir. Ayrıca, **eğitim ve sağlık sektörleri elde ettiği başarı eğilimiyle uluslararası bir üne kavuşmuş olup, Kanada göçmenliğinin de temel sebeplerinden biri** haline gelmiştir.

Doğal kaynakların zenginliği, Kanada'nın dış ticaret profilini de bu yönde şekillendirmiştir. Kısa bir süre önce güncellenen **NAFTA başta olmak üzere Kanada'nın pek çok farklı ülke ve ülke grubuyla dahil olduğu serbest ticaret anlaşmaları**, dış ticaret hacmini yıllar itibariyle artırmıştır. Ülkenin ihraç ettiği başlıca ürünler; mineral yakıtlar ve yağlar, kıymetli metaller, ağaç ve odun ürünleri, motorlu kara taşıtları, otomotiv yedek parçaları ve elektrikli makineler şeklindedir. İthalat da ihracata benzer bir görünüm sergilemektedir. Temel ithalat ürünleri; otomotiv ana ve yan sanayi ürünleri, elektrikli-elektriksiz makineler, plastik ve plastikten eşyalar, tıbbi aletler ve ilaçlar'dır.

İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde 23./190 sırada yer alan Kanada'nın; genç ve dinamik nüfusu, gelişmiş Ar-Ge ve teknoloji kültürü, rekabetçi yatırım ortamı ve istikrarlı ekonomisi, yatırımlar açısından en cazip ülkelerden biri olmasını sağlamıştır. Sahip olduğu bu avantajları sebebiyle; imalat, teknoloji, enerji ve daha pek çok alanda **dünyanın önde gelen firmaların Kanada'da yatırımları vardır**. Madencilik, petrol, doğalgaz, ormancılık, gıda ve finans, en fazla yabancı yatırım çeken sektörlerdir. Ülkeler açısından ise ABD, İngiltere, Japonya, Almanya, Hollanda, İsviçre gibi diğer sanayileşmiş ve gelişmiş ekonomiler dikkat çekmektedir.

Türkiye-Kanada İlişkileri

Aradaki coğrafi uzaklığa rağmen; **G-20, NATO ve OECD gruplarına iki ülkenin de üye olması, ilişkilerin yakın bir çerçevede izlenmesini** sağlamıştır. Bu bağlamda, uluslararası toplantı ve organizasyonlar karşılıklı görüşme ortamının temelini oluşturmaktadır. Bu tür organizasyonlar haricinde, üst düzey resmi ziyaretler de ilişkilerin diğer boyutunu kapsamaktadır. Uluslararası siyaset açısından bazı konular hakkında fikir ayrılığı olmasına rağmen, ortak yürütülen pek çok çalışmaya da imza atılmıştır.

Karşılıklı ticaret hacmi yıllar itibariyle artan bir seyir izlemiştir. Türkiye'nin Kanada'ya gerçekleştirdiği ihracatta ağırlıklı olarak sanayi ürünleri dikkat çekmektedir. Otomotiv ana ve yan sanayi ürünleri, gemi inşa sanayi ürünleri, inşaat malzemeleri ve tekstil ürünleri, Türkiye'nin Kanada'ya ihracatındaki temel sanayi kalemleridir. Sanayi ürünlerinin yanı sıra; zeytinyağı, fındık, kuru üzüm, kuru kayısı ve kuru incir gibi tarım ürünleri de ihraç edilmektedir.

Türkiye'nin Kanada'dan ithalatında ise buğday, soya fasulyesi, kömür, demir-çelik, işlenmemiş nikel ve demir cevheri gibi hammadde ve yarı mamul ürünleri bulunmaktadır.

Ticaret Bakanlığı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından 2018-2019 dönemi ihracatta öncelikli ülkeler listesinde gösterilen Kanada'da, çok cazip yatırım fırsatları bulunmaktadır. **2019 Haziran ayında imzalanan "Ortak Ekonomik ve Ticaret Komisyonu Mutabakat Zaptı"** ile ikili ticaret ve yatırımların artırılması hedeflenmiştir. İleri teknoloji ve imalat sanayi yatırımları, özellikle teşvik ve desteklerden yararlanmaktadır. Yatırımda temel sektörler ise; imalat sanayi, doğal kaynaklara dayalı sanayiler, teknoloji ve gıda olarak dikkat çekmektedir. Yatırım ve yatırım süreçleri hakkında detaylı bilgilere **Kanada Yatırım Ajansı'ndan** erişilebilmektedir. (<https://www.investcanada.ca/>)

KANADA ÜLKE PROFİLİ (2018)

Nüfus (Milyon Kişi)	37,0
Nüfus Artış Hızı (%)	1,4
GSYİH (Milyar Dolar)	1.713
GSYİH (%)	1,9
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	46.210
Enflasyon Oranı (%)	2,0
İşsizlik Oranı (%)	5,8
İhracat (Milyar Dolar)-2018	450,7
İhracatta ilk 5 Ülke-2018	ABD, Çin, İngiltere, Japonya, Meksika
Temel İhracat Ürünleri-2018	Mineral yakıtlar, Kara taşıtları, Makinalar, Orman ürünleri
İthalat (Milyar Dolar)-2018	459,8
İthalatta ilk 5 Ülke-2018	ABD, Çin, Meksika, Almanya, Japonya
Temel İthalat Ürünleri-2018	Kara taşıtları, Makinalar, Plastik ürünleri, Eczacılık ürünleri
Cari Denge (%; GSYİH)	-2,7
İmalat Sanayi (%; GSYİH)	10,0
Tarım (%; GSYİH)	1,6
Sanayi (%; GSYİH)	28,2
Hizmetler (%; GSYİH)	70,2

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

KANADA KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2018)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Mineral yakıtlar ve yağlar	99,3	Motorlu kara taşıtları	75,5
Motorlu kara taşıtları	60,5	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	69,0
Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	34,5	Elektrikli makina ve cihazlar	44,8
Kıymetli taşlar ve metaller	18,4	Mineral yakıtlar ve yağlar	36,8
Ağaç ve ahşap eşyalar	14,3	Plastikler ve mamulleri	17,0
Plastikler ve mamulleri	13,6	Optik alet ve cihazlar	12,6
Elektrikli makina ve cihazlar	13,4	Eczacılık ürünleri	12,5
Hava ve uzay taşıtları	10,6	Demir veya çelikten eşya	10,8
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	10,0	Mobilyalar	9,4
Kağıt ve karton	7,9	Kıymetli taşlar ve metaller	8,8

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – KANADA TİCARET PROFİLİ (2018)

Fasıl Adı	Türkiye'nin Kanada'ya İhracatı (Milyon \$)	Fasıl Adı	Türkiye'nin Kanada'dan İthalatı (Milyon \$)
Demir-çelik ana sanayi	460	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi	777
Motorlu kara taşıtları ve motorları	112	Atık ve hurdalar	305
Başka yerde sınıflandırılmamış metalik olmayan mineraller	70	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	151
Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	68	Demir cevheri	106
Et, balık, sebze, meyve, katı ve sıvı yağlar	64	Maden kömürü	85
GENEL TOPLAM	1.272	GENEL TOPLAM	1.981

Kaynak: TÜİK

EBSO ARAŞTIRMA

Hazırlayanlar

Aslıhan GÜL

Türker ADAKALE

Kontrol Eden

Özdem EKİNCİ

İletişim: arastirma@ebso.org.tr

Aylık Ekonomi Bülteni'nin geçmiş sayılarına, <http://www.ebso.org.tr/tr/dosyalar/yayinlar/aylik-ekonomik-bulten> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Odamız tarafından kamuya açık uluslararası ve ulusal ölçekli kaynaklardan elde edilen bilgiler ve veriler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmaktadır.

Raporda yer alan metinler ve veriler sadece bilgilendirme amaçlıdır. Hazırlanan bu raporda Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde yatırım ve alım-satım hususlarında tavsiyede bulunma amacı gütmemektedir.

Rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Ege Bölgesi Sanayi Odası hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın telif hakkı olup, Odamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz.

Tüm haklarımız saklıdır.

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY